

28 de març de 2019

Compte de fluxos de materials. 2015

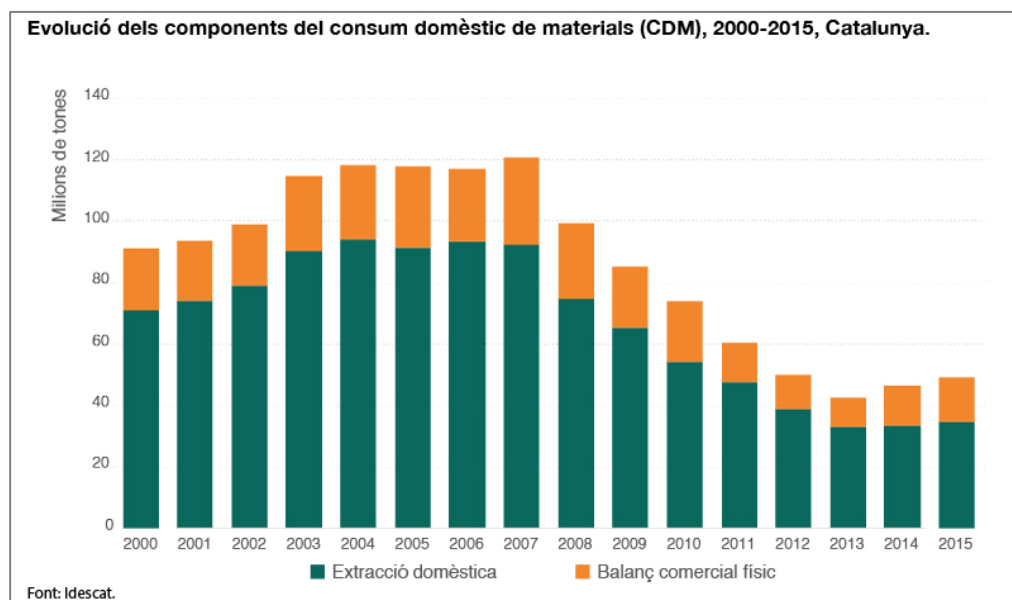
L'economia catalana ha consumit 49,1 milions de tones de materials l'any 2015

L'Idescat incorpora el Compte de fluxos de materials a l'estadística oficial catalana

L'economia catalana ha consumit 49,1 milions de tones de materials l'any 2015, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). Les matèries primeres extretes dels ecosistemes catalans (extracció domèstica) equivalen al 71% del consum de materials a Catalunya, mentre que el balanç comercial amb l'estranger i amb la resta de l'Estat representa el 29%. A Espanya i a Europa, els percentatges d'extracció domèstica són superiors (80% i 85% respectivament, el 2015), fet que indica que l'economia catalana depèn més de les importacions.

L'Idescat ofereix, per primera vegada, el Compte de fluxos de materials amb l'objectiu de descriure les interaccions entre l'economia i el medi ambient. Aquesta estadística dona informació sobre la sostenibilitat del model econòmic català i determina la intensitat del consum de materials procedents del medi natural o d'altres economies en els processos productius. El càlcul s'ha elaborat adaptant a l'àmbit de Catalunya la metodologia harmonitzada, definida per l'oficina estadística de la Unió Europea (Eurostat).

El total de materials utilitzats per una economia o consum domèstic de materials (CDM) segueix les dinàmiques econòmiques d'aquell territori. A Catalunya fins al 2007 i coincidint amb el boom immobiliari, el CDM va augmentar fins a valors al voltant dels 120 milions de tones. Posteriorment, amb l'inici de la crisi econòmica, va començar a caure i es va situar a l'entorn dels 40 milions de tones el 2013, per tornar a augmentar els anys posteriors fins als 49,1 milions de tones l'any 2015.

El principal component del CDM de Catalunya és l'extracció dels seus ecosistemes, que representa el 71% del total i arriba als 34,7 milions de tones a l'any 2015. L'extracció de recursos de l'economia catalana té un fort component no renovable. Els principals materials extrets han sigut els minerals no metàl·lics (un 77% del total), principalment calcària i guix, materials de construcció, i minerals per a productes químics i fertilitzants. A continuació, la biomassa ha representat un 22,3% del total, principalment conreus farratgers i biomassa pasturada, fruites i cereals. L'extracció de combustibles fòssils a Catalunya és residual, ja que suposa menys de l'1% del total. També cal destacar que a Catalunya no s'extreuen minerals metàl·lics.

L'altre component del CDM, el balanç comercial físic a Catalunya, ha estat de 14,4 milions de tones el 2015, una quantitat que suposa que les importacions de materials (85,7 milions de tones) superen les exportacions (71,3 milions de tones). Per territoris, la balança amb l'estranger ha estat de 19,1 milions de tones, mentre que la balança comercial amb la resta de l'Estat ha situat Catalunya com a exportadora neta de materials amb un saldo negatiu de 4,7 milions de tones.

Segons el grau d'elaboració dels materials, el balanç comercial de les matèries primeres és clarament positiu, amb un superàvit d'importacions de més de 20 milions de tones. Aquest superàvit es produeix en gran part pel comerç amb l'estranger de combustibles fòssils i de matèries primeres biòtiques (biomassa). En canvi, a la resta de categories, el balanç és lleugerament negatiu, amb domini de les exportacions, excepte per als productes semimanufacturats, que presenten un balanç lleugerament positiu.

Indicadors dels Comptes de fluxos de materials de les economies catalana, espanyola i europea

La relació entre la població i el total de materials utilitzats per l'economia catalana (consum domèstic de materials per habitant) situa Catalunya en 6,6 tones per habitant l'any 2015, xifra inferior a la d'Espanya (8,8 tones per habitant) i a la de la UE-28 (13,2 tones per habitant).

La productivitat material, que mostra la quantitat de PIB en paritat de poder de compra (PIB en PPC) generat per unitat de consum de materials, l'any 2015 assoleix a Catalunya els 5,0 euros per kg, valor notablement superior que a Espanya (3,0 euros per kg) i que a la UE-28 (2,2 euros per kg). El valor més elevat de la productivitat material de Catalunya suggereix que l'economia catalana depèn menys dels recursos materials que els altres dos territoris.

En relació amb els materials alliberats al medi ambient després de ser utilitzats a l'economia catalana (output domèstic processat), el component principal són les emissions de CO₂ a l'atmosfera, que han estat de 42,3 milions de tones. Aquest valor a Catalunya equival a 5,7 tones per habitant, xifra inferior que a Espanya (6,6 tones per habitant) i a la UE-28 (8,4 tones per habitant).

Taula 1. Consum domèstic de materials (CDM). Catalunya. 2015

	Tones
CDM	49.127.444
Extracció domèstica	34.721.246
Biomassa	7.753.499
Minerals metàl·lics	0
Minerals no metàl·lics	26.742.491
Combustibles fòssils	225.256
Balanç comercial físic amb l'exterior	14.406.199
Importacions	85.714.263
Exportacions	71.308.064
Balanç comercial amb l'estranger	19.128.603
Importacions	50.807.776
Exportacions	31.679.172
Balanç comercial amb la resta de l'Estat	-4.722.406
Importacions	34.906.487
Exportacions (1)	39.628.893

Font: Idescat.

(1) Inclou el saldo entre les importacions i exportacions del comerç d'hidrocarburs amb la resta de l'Estat

Taula 2. Materials amb més pes en l'extracció domèstica. Catalunya. 2015

	Tones
Biomassa	7.753.499
Conreus farratgers i biomassa pasturada	3.125.448
Fruïtes	1.439.824
Cereals	1.303.878
Fusta en brut	556.056
Minerals no metàl·lics	26.742.491
Calcària i guix	11.232.323
Pedres de construcció o ornamentals	4.846.641
Minerals per a productes químics i fertilitzants	4.451.600
Sorra i grava	3.608.706
Argila i caolí	1.322.041
Creta i dolomita	806.249

Font: Idescat.

Taula 3. Balanç comercial físic amb l'exterior. Per territoris, grau d'elaboració i tipus de material. Catalunya. 2015

	Tones		
	Amb l'estranger	Amb la resta de l'Estat	Total
Matèries primeres	17.863.463	2.838.686	20.702.149
Biòtiques	7.337.760	2.056.085	9.393.845
Metà·liques	66.963	-33.989	32.974
No metà·liques	-872.612	1.016.646	144.034
Combustibles fòssils	11.331.353	-200.056	11.131.297
Productes semimanufacturats	1.080.740	-709.609	371.131
Biòtics	868.825	-1.602.152	-733.327
Metà·lics	1.675.917	1.025.910	2.701.827
No metà·lics	-3.025.626	295.597	-2.730.029
Combustibles fòssils	1.608.389	-148.877	1.459.512
Altres productes semimanufacturats	-46.765	-280.089	-326.854
Productes manufacturats	184.400	-5.046.471	-4.862.071
Biòtics	183.811	-759.361	-575.550
Metà·lics	-449.257	-135.003	-584.260
No metà·lics	43.158	245.292	288.450
Combustibles fòssils	1.660.861	-3.214.471	-1.553.610
Residus manufacturats	33.421	..	33.421
Altres productes manufacturats	-1.287.594	-1.182.927	-2.470.521
Altres	0	-1.805.011	-1.805.011
Total	19.128.603	-4.722.406	14.406.199

Font: Idescat.

(..) Dada confidencial, amb baixa fiabilitat o no disponible

Taula 4. Compte de fluxos de materials. Principals indicadors. 2015

	Catalunya	Espanya	UE-28
Indicadors de productivitat material			
Productivitat material (€/Kg) (PIB en PPC/CDM)	5,0	3,0	2,2
Indicadors per càpita			
CDM (tones/habitant)	6,6	8,8	13,2
CO ₂ (tones/habitant)	5,7	6,6	8,4

Font: Catalunya: Idescat. Espanya i UE-28: Eurostat.

Nota: PPC = paritat de poder de compra.

Nota metodològica

L'anàlisi dels fluxos de materials que circulen a través d'un sistema econòmic permet mesurar la dimensió física de l'ús de recursos per part d'una societat i cercar conclusions en relació amb el seu impacte mediambiental. Aquesta metodologia produeix indicadors que faciliten una visió general de la dimensió física de l'economia i la seva evolució, a partir de la comptabilitat dels materials que entren i surten del sistema econòmic.

El Compte de fluxos de materials (en endavant, CFM) mostra els inputs físics que s'introdueixen al sistema econòmic procedents del medi ambient o d'altres sistemes econòmics i els outputs que es dirigeixen a altres economies o al medi natural. Així doncs, descriu la interacció de l'economia domèstica (en aquest cas, la catalana) amb el medi ambient i amb les economies de la resta del món. D'aquesta manera es pot determinar quines són les dependències i mancances d'un sistema econòmic, i alhora els impactes que genera a l'entorn.

Les magnituds incloses al CFM s'expressen en tones i es refereixen a l'any natural. Es compten tots els materials que empra l'economia, excepte l'aigua i l'aire, perquè representen una massa enorme i la seva preponderància podria diluir l'efecte de la resta.

En aquest context, l'Idescat va incloure al Programa anual d'actuació estadística de 2018 una anàlisi de viabilitat per elaborar anualment el CFM, que es concreta el 2019 amb la publicació de la sèrie 2000-2015. Aquesta actuació obre una nova línia estadística en el camp de la comptabilitat mediambiental, dins del marc del Pla estadístic de Catalunya 2017-2020. El CFM ha de permetre obtenir un conjunt d'indicadors agregats que ens apropi als conceptes de consum i productivitat dels materials i de sostenibilitat i s'ha de constituir en una eina fonamental per obtenir dades i indicadors que es derivin de les polítiques d'economia circular.

Definicions

- **Extracció domèstica:** total de matèries primeres extretes dels ecosistemes, expressades en termes físics, per ser utilitzades com a input material en el sistema econòmic.
- **Balanç comercial físic:** diferència entre les importacions i exportacions de materials (matèries primeres, mercaderies o productes). N'hi ha de dos tipus:
 - **Amb la resta de l'Estat:** el material, la mercaderia o el producte adquirit prové o es destina a l'Estat espanyol.
 - **Amb l'estranger:** el material, la mercaderia o el producte adquirit prové o es destina a l'estranger.
- **Consum domèstic de materials (CDM):** derivat comptable resultat de la suma de l'extracció domèstica i el balanç físic comercial. Quantifica els materials utilitzats directament en l'economia.
- **Productivitat material:** indicador resultat de dividir el PIB entre el CDM. És una eina per avaluar els avenços de l'economia cap a una menor dependència dels recursos materials. Una productivitat alta reflecteix una economia amb baixa utilització de recursos, basada en el coneixement i/o en els serveis. Els resultats s'expressen en €/kg. Relacionar els indicadors físics amb els monetaris permet calcular indicadors d'eficiència en l'ús dels recursos naturals.
- **Output domèstic processat:** suma dels materials alliberats al medi ambient després de ser utilitzats en l'economia domèstica. Aquests fluxos es produeixen durant el processament, fabricació, ús i etapes d'eliminació final de la cadena de producció i consum. En destaquen les emissions a l'atmosfera, especialment en forma de CO₂, els abocaments de residus sòlids i les emissions de les aigües.

Més informació sobre aquesta actuació a www.idescat.cat/n3240

Servei de premsa Telèfon +34-93.557.30.50 premsa@idescat.cat

Totes les notes de premsa a www.idescat.cat/premsa